

širijo. To se posebno na suhih travnikih godi. Tem se mora od časa do časa z gnojem na pomoč pribiti, sicer popolnoma onemorejo.

S tem nečemo ravno reči, da se mora to vsako leto in po celem travniku zgoditi. To je včasih tudi nemogoče. Odkod bi kmetovalec tudi vsakokrat toliko gnoja jemal, ki mora z njim tudi za druge sadeže skrbeti. Taki travniki, katerih je treba vsako leto gnojiti, se z večim dobičkom v njive preorjejo. Kmetovalec naj si travnik v več kosov razdeli in naj jedni kos jedno, drugi drugo, tretji tretje leto itd. pognoji. Pa tudi take travnike, na ktere se more voda napeljati, kaže gnojiti, zlasti takrat, ko bi voda bila prazna vseh gnojivnih snovi, kakor studenčnica, ki po peščenem kamenju teče in ki sicer rast pospešuje pa ne krepča.

Travnikom se prilega vsakojako gnojivo. Zato kmetu ni ravno težavno za travnik potrebnega gnoja najti, če mu le dobre volje do tega ne primanjkuje.

Ako po onih krajih, v katerih imajo lepo živinsko pleme, povprašujemo po vzrokih tega lepega živinskega plemena, gotovo ga najdemo v krepki in dobri mrvi ali krmi. Ako pa še nadalje povprašujemo, odkod pa tako krepko in lepo mrvo dobivajo, gotovo tega ne bomo samo dobri in krepki zemlji pripisovali, ampak tudi gnojenju travnikov in skrbni postrežbi, kakor to na Angleškem, v Holandiji, Belgiji in Švicarskem in tudi po nekaterih krajih našega cesarstva nahajamo. Ako pa še vrh tega pomislimo, da pognojeni, močni travniki ne le bolje redljivo in boljše mrvo prinašajo, ampak tudi dosti več, tako se pač moramo čuditi, kako da se še najdejo kmetovalci, ki svojih suhih in izsesanih travnikov nečejo gnojiti. Marsiktero leto je cena senu zelo visoka in pridelek orali travnika ni manjši od pridelka orali polja. Vrh tega pa je pridelek travnika dosti zanesljivejši. Vsak dan pa ponuja tvarine za gnoj na kupe. Treba jo je le sem vzeti in za gnoj pripravno storiti. Travniki so z malim zadovoljeni, njemu je vse dobro in ljubo. Treba je tvarino le tako prirediti in z gnojivi drugih sort tako pomešati, da gnoj brž in izdatno deluje, kakor odpadki od sena in žita, če so z gnojnicco dobro napojeni.

Da sir ne plesni se priporoča apno. Živo apno se pogasi, toda le toliko, da v tanki prah razpade. Ta prah se skozi tanko žimnato sito preseje in s tem prahom sirni hlebi potrosijo. Apno zorenje sira pospešuje in ga delj časa črvadine varuje. Zraven pa tudi ples na sirnih hlebih zabranjuje in sirnemu okusu čisto nič ni na kvar. Naj se poskusi.

Gnoj na sočivne grede. Na sočivne grede gnoj že jeseni navoziti in ga potem koj pod zemljo spraviti, je dobro, da se gnoj ne razkadi in tako najbolj močne gnojivne dele ne porazgubi, kar se gotovo zgodi, če se gnoj po zemlji raztrese in tako čez zimo ležati pusti.

Da les ne gnije. Da spodnji deli kolov za drevesa ali trse ne gnijejo, se napravi sledeča zmes: Vzame se 50 delov smole, 40 delov izprane krede in 300 delov belega ostrega peska, 4 dele lanenega olja. Vse to se v železnem kotlu dobro prekuha. Temu se prilije 1 del modrega vitriola, 1 del žveplenega vitriola, 1 del žveplene kisline in vse prav krepko premeša. Sto tekočino se potem koli s pomočjo šopka pomažejo. Ko bi cela tvarina bila pregosta, prilije se ji še nekoliko lanenega olja. Ta maža naredi na kolih potem ko se je posušila, trdo prevleko, skozi katero ne vdarja nobena moča.

Slabe bučelne panje pre najlaglje skozi zimo pri življenju ohraniš, ako jih na suhem kraji v prst zakoplješ, vendar tako, da niti miši ne morkrota do njih ne more.

Slov. bistriška podružnica kmetijske družbe štajerske je 100 fl. odmerila za 5 viničarskih fantov, ki bi se naj šli v Maribor na vinorejsko šolo učiti razumnega vinorejstva in kletarstva. Sklenili so zbrani še po nasvetu g. Kandolinija prošnjo odposlati, da bi vlada ceno za sol znižala, ker je soli treba, ako bočemo živinorejstvo podkrepiti.

Sejmi na Štajerskem: 23. jan. sv. Ilj, Mozirje, 25. jan. Gomilica, Artiče, Slov. Gradec; na Kranjskem 23. jan. v Ljubljani, 30. jan. Vinica.

Dopisi.

Iz Šoštanja. (Čitalnica) Dolgo je spavala v naši prijaznej dolinici narodna zavest, dolgo se je tukaj nemškutarilo, in uže se je bilo bati, da bode tudi Šaleško dolino zadela žalostna osoda toliko slovanskih pokrajin. Srce je moralo vsakega rodoljuba boleti, ako je premišljeval do sedaj razmere v naši dolini; povsod neka otožna mlačnost; malo narodnih izobražencev; prebivalci obeh trgov, pogosto žalibog nemčurji; nikjer nobenega takega zavoda, koji bi bil v stanu, priprosto ljudstvo za slovenstvo vnemati, ter ga opozorovati na pogubljivi propad, koji preti narodnemu življu v naši okolici. — Vendar zadosti dolgo smo blodili po temi; čas je, da nam napoči boljša doba in upati uže smemo, da tudi nam „vremena bodo se zjasnila“. Vzbudila se je namreč v srcih nekaterih tukajšnjih narodnjakov blaga misel, osnovati čitalnico, katera naj bi imela nalogo, vzbujati v našem priprostem ljudstvu narodno zavest, ljubezen do domovine, ter ga osrčevati za brambo proti obilnim in zvitim napadom naših sovražnikov. Zares, zlata vredna misel, ali koliko truda, bode še stalo, predno, da se uresniči! Ko bi nam tako ne manjkalo izobraženih mož, kateri bi to reč modro izpeljali razumeli, bi to ne bilo tako težko! Tudi primernih prostoršč živu pogrešamo, kajti v našem trgu ne najdemo v tem oziru veliko podpore. Ali mi nočemo dalje rok križem držati; vstanovili si bomo čitalnico v okolici, združili se bomo s tržani, kar jih je še narodnih, s kmeti, ro-

kodelci in videli bomo, da naš trud ne bode zastoj. — Da bode pa naše delovanje toliko boljše, treba je prvič edinosti in drugič pomoči, zdatne pomoči. Naša čitalnica naj bi torej ne bila samo za našo okolico, ampak ona bi naj postala središče celej Šaleške dolini. Zatoraj dragi rodoljubi, združimo se, skrbimo, da bomo imeli tudi pri nas zavetje, kjer se bomo lahko shajali, da bi se izražali v milem matrnem jeziku, in kjer se bomo smeli prav po domače razveseljovati. Posebno pa vi kmetje Šaleške doline, zdramite se, pridružite se nam, pristopite v obilnem številu novemu društvu! Glejte, v čitalnici boste smeli biti popolnoma Slovenci: tukaj nas ne bode nihče zasramoval, če boste govorili v svojem matrnem jeziku; tukaj se boste lahko po svoje razveseljivali, tukaj se boste lahko po časnikih izražali v korist in povzdigo težavnega, pa častivrednega stanu. Bodite tudi neustrašljivi v borbi za našo narodno stvar, delujte tudi po svoje moči in pokažite, da so resnične besede slavnega Koseskega ki pravi: Mož pogumen korenine, je slovenski oratar. Pogumno toraj na delo, držimo se gesla: „vse za vero, dom, cesarja in Bog nam naš trud gotovo blagoslovi. L.

Iz Dobrne. (Tate pri hiši) imel je tukajšen posestnik, ki je ob enem gostilničar, pek in mesar. Pri pekarskem učencu so namreč našli 33 fl. 60 kr., kup sladkorja in 48 raznovrstnih smodek ali cigar. To je bilo vzrok, da so ga 1. januarja spravili v „luknjo“ starejšim tovarišem za novoletnico. Tam je baje obstal, da je bil že okoli 200 fl. zapravljen. Čez 5 dni je za njim prišel še mesarski „ksel“ ali pomočnik. Toti si je v svojem dveletnem službovanji „prihranil“ nezaslужenih 509 fl. Kakšen je to ptič? Domači so „bogatina“ večkrat opominjali, naj bi tudi k službi božji redno zahajal, toda on se je izgovarjal, rekši, da je od spovednika že itak dobil odvezo za devet let naprej! Ko je žandar bil „tatske tace“ vklenil, je pridna gospodinja ostalej družini zvezanca kazala kot vzgled, češ: cerkve se je ogibal, sedaj mu morajo po sili s železnim „molekom“ ovijati roke. Službenika sta oba ptujca; prvi je doma iz Pirešča, drugi od Planine. Za prepovedano barantijo sta imela 2 ključa do gospodarjeve blagajnice. No, „če družina Bogu zvesto ne služi, tudi svoji gospodi zvesta ne bo“, tako so napisali slavnoznani Slomšek. Neka poštena dekla si pa gotovo preveč domišlja, če z obzirom na opisani posamezni in v našem mirnem kraju ne navadni slučaj pravi: „Sedaj še bo nas druge sram služiti.“

Iz Doliča. (Živinorejstvo, ceste, g. Lohninger, šola). Veselo novo leto bilo je tukajšnjim živinorejcem razglašeno, da je zaprta ruska in rumunska meja tuje živini; naj naš obupljivi kmet, kateri je gozde že do škode iztrebil, vsaj pri govedih, ktera je v teh krajih poglavitni prihodek, potrebnj krajcar vlovi. Hvala lepa sedajnej pra-

vičnejšoj vladi, da enkrat za kmeta skrbi, kateri je steber celej državi! Kdor potuje po bližnjejši prejšnje čase prav gladkejši cesti od Slov. Gradca v Celje, ta je gotovo tudi zapazil, da je ta cesta I. razreda celo pod 3 metre ozka in za zimski čas silno nevarna. Ker so se uže zgodile mnoge nesreče, bi morala biti po večkratnem naročilu vis. deželnega odbora razširjena. Kakor je pa navada okrajnih zastopov, stranskim krajem še le tedaj vstreči, kekar bodo boljši časi; tako je tudi preziran naš mirni kotič na Konjiško-Slovenjgraški meji od obojih strani. Po novi dragi naredbi nam okrajna zastopa, posebno Konjiški, šodra tako malo privošči, da ga je naš kmet za tlako petkrat več navozil — plačamo pa enako z unimi v sredini, katerim se vse dovoli. Široko svet gotovo tudi pozna mogočnega Lohningerja, fužinarja v Mislinji. Pri njem trpijo vbogi zastarani delalci, penzionisti, ker dobivajo tako pičli vžitek, da so primorani po občini beračiti. In komur je znana čez 3 ure dolga fužinarska cesta iz sv. Lenarta do stare glažute itd. bi jo morala delati (za njegov les in oglje) občina, dokler ne doseže pravice pri najvišji sodnji na Dunaji. Ta večni poslanec je tudi pomagal napraviti „Jagdkarte“ vsled katerih bodo občine hudo poškodovane. Bode li hotel še najemnik občini sedajni znesek dati, če ga vže vsaki lovec na 3 leta deset gold. stane? Ta naredba bode pa razun deželne penenznice tudi kakor nalašč ugodna za lovske tatove. Že v začetku prosimo naše slovenske poslance, da občinam škodljivo naredbi ob svojem času odpraviti pomagata. Šolo smo zgotovili, in je bila le po veliki požrtvovalnosti podvzetnika, kateri je dobro znal, da bode treba dolge potrpežljivosti za zaslужeni znesek, že 8 dne novembra pret. leta s posebno pohvalo zvestega dela kolandirana in mesec dni z vso znotrajno opravo za poduk in stanovanje pripravna. Zakasnjeno pa je bilo razpisanje, da more biti še le meseca svečana želeni poduk dočakamo; zaslužen grajo pa komur sliši, drugi pot. J. V.

Iz Šmarijskega okraja. (Prošnja do gospodov drž. poslancev.) Županstvo Žusensko v svojem poslovanji slovenski uraduje, a kljub temu dohajajo mu od c. k. okrajnega glavarstva celjskega zvečinoma in od c. k. okrajne sodnije in davkarije šmarijske pa samo nemške odloke. — Vsled tega je bil občinski odbor v svoji seji sklenil nemških ukazov, ulog itd. ne sprejemati in slovenskih tirjati od c. k. oblastnij. — Ta sklep opiraje se na pravosodno-ministerjalni ukaz od 6. okt. 1881, objavilo je županstvo dotičnim c. k. oblastnijam. Na to pa dojde županstvu od c. k. sodnije šmarijske naslednji zopet nemški odlok: „Z. 180. An das löbl. Gemeindeamt Süssenheim. Bezugnehmend auf die Zuschrift vom 2. Jänner d. J. Z. 7, mit welcher dem gefertigten Bezirksgerichte mitgeteilt wurde, dass sich das Gemeindeamt in ihrem ämtlichen Wir-

kungskreise künftighin nur der slovenischen Sprache bedienen werde, wird der Gemeindevorsteherung bedeutet, dass das Bezirksgericht diesen Beschluss zur Kenntniss genommen habe, dass sich dasselbe jedoch bezüglich des Gebrauchs der slovenischen Sprache nach den diesfalls bestehenden Gesetzen und Verordnungen benehmen, und der Verweigerung der Annahme von gerichtlichen Erledigungen seitens des Gemeindeamtes mit Anwendung der ihm zu Gebote stehenden gesetzlichen Mitteln zu begegnen wissen werde. K. k. Bezirksgericht St. Marcin am 10. Jänner 1882.“ — Proti takemu odloku in preziranju navedenega ministerijalnega ukaza od strani c. k. sodnije, daje županstvu povod pri visokem c. k. pravosodnem ministerstvu se pritožiti. Naše častite gosp. državne poslance pa najnujnejše prosimo, da v tej velevažnej zadevi s svojo merodajno besedo nas krepko podpirajo.

Iz Celja. (Čitalnica.) Včerajšnje čitalnične veselice „pri belem volu“ se je vdeleževalo obilno število občinstva. Izvrstno so peli čitalnični pevci, vrlo dobro se je vršila igra: Raztrešena. Vsi 4 igralci: Jelica (gospodičina Rozika Kapus), major (g. Perc), stotnik (g. Vrečko) in snubač (g. Jirman) rešili so v občno zadovoljnost in pohvalo svoje naloge.

Središče. (Izjava.) Ker me v zadnji številki „Slovenskega Gospodarja“ nek dopisnik iz Vadranc z neljubo zadevo v zvezo spravlja, sem primoran, reč, kakor je prav in resnica, pojasniti. Preteklo poletje je pregledoval davkarski g. adjunkt V. iz Ptuja po tukajšnjih občinah škodo, po toči prouzročeno. Nekteri Vodrančani pa mislijo, da se jim je pri cenitvi škode krivica godila, ter so vložili pri dotični višji gosposki v Gradci tožbo. Ta tožba se je iz Gradca poslala g. V., da se opraviči. Gosp. V., moj rojak, mi je dne 3. decembra 1881 od te tožbe pravil in mi jo pokazal. Podpisi, zlasti čast. g. župnika Trampuša, so se mi sumljivi zdeli, in vprašal sem čast. gosp. župnika Trampuša dne 6. decembra 1881, kaj da je s tožbo Vodrančanov proti gosp. V. Častiti gosp. Trampuš mi je pred večimi čast. gosp. duhovniki rekel, da mu od te tožbe nič znano ni in da nje tudi podpisal ni. Isto mi je ponovil dne 27. decembra pri Svetinjah. Dne 9. decembra preteklega leta sem to g. V. povedal, in ta je na to poslal občinskemu predstojniku v zadnji številki „Slovenskega Gospodarja“ ponatisnjeno pismo. Da bi tožnikom g. V. prihranil neprilike, sem prosil g. V., naj bi se reč na tihem poravnala. Drugače nisem v nobeni zvezi z omenjeno pritožbo. Omenim še le, da je izvzemši 4—5 podpisov vse druge podpisala — ena roka. Konečno še zagotovim, da sem bil in bodem kot narodnjak in duhovnik zmiraj na strani slovenskega ljudstva, ako se mu krivica godi, da pa v omenjenem do-

godjaji ne verujem, da bi g. V. bil komu krivico storil.

Ivan Čagran.

Iz Ljutomerske okolice. (Nekaj za g. učitelje.) Na den nedolžnih otročičev, kedar imamo mi ravno po stari navadi pametovo, prišel sem kot ud okr. zastopa k seji v Ljutomer. Odkritosrčno moram reči, da je bilo meni nekako tesno pri srei zastran okr. naklad. Vendar pa je meni postalo nekaj leži, kedar sem slišal, da ne bomo imeli več ko 20% okr. naklad, da naše okr. ceste so v dobrem stanu, da se bode nekaj menje na njih delalo, in da se tako prihrani 2000 fl. Presrečna zahvala našemu previdnemu g. načelniku. Nemilo nas je zadel osoren govor g. J. St., Ljutomerskega „bürgermajstra“, zoper učitelje. V svoji strasti ni znal ta gospod svoje nemškutarske besnosti na ugovor č. g. Šrola bolje pokazati, (bil je namreč govor, ali se ima ustanoviti štipendija za enega učenca na Mariborske vinorejske šoli,) kakor s tem, da je začel razsajati po naših narodnih učiteljih; češ, da pre okraju nič ne koristijo. — Bržčas za to, da še niso osnovali v Ljutomeru „nemški Schulverein“, kateremu bi g. St. rad postal načelnik. — Rad bi pital tega gospoda, kdo ga je naučil šteti, pisati in računati, koliko pride od ene kože itd! — Pa kako to pride, da zahajajo v njegovo hišo celo trije učitelji, kakor sem zvedel, da bi odgovorili njegove otroke? Pa še celo je ta gospod načelnik krajnemu šolskemu svetu, ki je po veliki večini naroden. Čudna ta reč. — Res jaz ne bi rad bil učitelj pod takšnim predsednikom. Ravno tu vidim najbolj, kako liberaluhi, ki se toliko bahajo kot prijatelji šole in učiteljev, v resnici o njih mislijo. Iz vsega tega pa vidimo, kdo nas draži.

F. Pozorovič

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na tisoče vojakov hiti v Bosno, Hercegovino in Dalmacijo. Zakaj? Pravijo, ker se je bati vstašev, upornikov, ki hočejo vse „švabe“, t. j. avstrijske uradnike, žandarje, vojake poklati ali iztirati. V Krivošijah je baje 1300 vstašev, od Foče do Nevesinj, sploh ves južni del Hercegovine, se orožajo zoper nas pod vodstvom Kovačevića; angleško zlato jim pomaga, ruski, srbski, črnogorski ogleduhi ščujejo, okolo 100 naših vojakov in žandarjev je baje uže ubitih in ranjenih. Tako poročajo liberalni in magjarski listi, vladine novine pa mirijo rekoč, da ni tako hudo, ampak da je več vojakov treba v to, da se v okom pride pretečim narodom o priliki razpisane novačenja ali „rekrutiringe“ v Bosni in Hercegovini. Drugi pa trdijo, da je to le vse na videž in priprava k marširanju do Soluna in k razdelitvi evropske Turčije med Avstrijance in Ruse; prvi vzamejo vse kraj Jadranskega morja, drugi pa Carigrad in sploh vso Bolgarijo. Na Dunaji so zbrani naši in ogerski ministri in se